

УДК 902.21

ПО СЛІДАМ ЗАГИБЛОЇ ФЛОТИЛІЇ

Кудимов А.В.
учасник експедиції

Стаття розповідає про пошук слідів монітору „Мартинов”, який входив до складу Дунайської річкової флотилії і у 1941 році загинув на Дніпрі біля селища Благовіщенка. Аналізуються свідчення місцевих мешканців, результати сканування дна Каховського моря.

Ключові слова: монітор „Мартинов”, Дніпро, Конка, Благовіщенка.

Підводний пошук загиблих у 1941 році моніторів – так званих „річкових танків” – почався у 1963 році з експедиції Української федерації підводного спорту і Центральної ради ДСО „Авангард” на місці останнього бою монітору „Ударний”, про що були відповідні повідомлення в пресі.

Монітор – це тип низькобортного панцерного корабля з малою осадкою, призначений для нанесення артилерійських ударів по береговим об'єктам і військам противника, знищення його кораблів у прибережних районах моря і на річках. Прототипи моніторів діяли у складі британського флоту на заключному етапі Кримської війни, але сама назва пішла від імені американського судна, побудованого у 1861 році. З англійського „Монітор” перекладається як „Той, що контролює”. „Монітор” став першим з десятків кораблів цього класу, які були передвісниками епохи панцерників. В Російській імперії у 60-ті роки ХІХ століття декілька моніторів несли службу у складі Балтійського флоту. Що стосується річкових моніторів, то вони з'явилися лише у 30-ті роки минулого століття.

Над створенням „річкових танків” працював київський завод СБЗ № 300, більш відомий під назвою „Ленінська кузня”. Монітор „Ударний” був спроектований наприкінці 20-х років, до складу Дніпровської флотилії увійшов у 1931 році. Він був озброєний двома 130-мм, чотирма 45-мм гарматами, кулеметами „Максим”. Після випробувань і вдосконалення проекту СБ-37 були побудовані ще шість „київських” моніторів: „Железняков”, „Жемчужин”, „Левачьов”, „Мартинов”, „Флягін”, „Ростовцев”.

Так, наприклад, монітор „Железняков” був закладений 25 листопада 1934 року, спущений на воду 22 листопада 1935 року і увійшов до складу флотилії 27 жовтня 1936 року. Корабель мав повну водотоннажність 270 т., довжину

корпусу – 51,2 м, ширину – 8,2 м, осадку – 0,9 м. Два дизелі потужністю 280 к.с. забезпечували швидкість 8,3 вузла. Артилерію складали дві 102-мм гармати, розташовані в оборотній броньованій башті (Б-18). Над баштою знаходилася бойова рубка, яка спиралася на спеціальну 750-мм трубу, що проходила через центр башти. Таким чином, при повороті башти рубка залишалася нерухомою. Зенітна артилерія монітора була представлена двома 45-мм гарматами, одним 4х4 і чотирма одинарними 7,62-мм кулеметами „Максим”. Екіпаж корабля – 78-83 моряків, у тому числі 7 офіцерів.

Монітор „Жемчужин” поступив на службу 27 листопада 1936 року, „Левачьов” – 27 жовтня, „Мартинов” – 8 грудня, „Флягін” – 30 грудня 1936 року, „Ростовцев” – 13 травня 1937 року. Всі кораблі спочатку входили до складу Дніпровської військової флотилії.

Після приєднання Бессарабії до СРСР виникла необхідність підсилити західні кордони країни, і в Ізмаїлі була створена база нової річкової флотилії – Дунайської. 8 липня 1940 року монітори „Ударний”, „Железняков”, „Жемчужин”, „Мартинов” і „Ростовцев” завершили свій перехід з Києва до Ізмаїла та увійшли до складу цієї флотилії.

Саме цим кораблям довелося зустріти ворога в перші часи Великої Вітчизняної війни. О 4 годині ранку румунська артилерія на правому березі Дунаю відкрила вогонь по рейду Ізмаїла, де окрім моніторів знаходились також 6 глісерів, 7 тральщиків та 22 бронекатери. Флотилія відкрила вогонь у відповідь. З того часу кораблі Дунайської флотилії безперервно знаходились у боях на Дунаї, Південному Бузі, в Дніпро-Бузькому лимані, Дніпрі і на Чорному морі.

25-26 червня 1941 року моряки флотилії разом з прикордонниками висадили десанти на захопленій ворогом березі в районах мису Сатил-Ноу і Старої Кілії і утримували зайняту територію до наказу про відхід до Одеси. Це був місяць напружених боїв, безперервного відбиття атак ворога, місяць щогодинного героїзму кожного учасника десанту, кожного члена команд бойових кораблів. Дії Дунайської флотилії отримали високу оцінку Наркомун Військово-морського Флоту СРСР М.Г.Кузнєцова.

Після прориву флотилії до Одеси, потім до Миколаєва, монітори „Жемчужин” і „Ростовцев” були відряджені під Київ, де вони билися у складі Пінської флотилії. Решта кораблів і катерів флотилії зосередились у Миколаєві, де пройшли ремонт. Як тільки це ставало можливим, монітори вступали у бій, прикриваючи вогнем радянські війська, що відступали. 18 серпня в Миколаєві від прямого влучення загинув бронекатер № 404. Після того, як місто було залишено німцям, три монітори і 16 бронекатерів прорвалися до Херсона.

У 2011 році Херсонський обласний архів оприлюднив до 70-ї річниці початку Великої Вітчизняної війни низку спогадів ветеранів, серед яких –

нотатки командира артилерійської бойової частини монітору „Мартинов”, капітана 2-го рангу Анатолія Герасимовича Кузнєцова. Він згадує, що 14 серпня 1941 року заступник наркома МВФ віце-адмірал Г.І. Левченко, командувач Дунайською флотилією контр-адмірал М.О.Абрамов та воєнком флотилії бригадний комісар В.К. Беленьков підписали наказ про створення окремого загону кораблів, до складу якого увійшли монітор „Мартинов”, командиром якого призначався ст. л-т О. Харченко, та бронекатери з номерами від 101 до 105 під загальним командуванням ст. л-та М.Шатаєва. Командиром загону став кап.-л-т Л.С.Шик, військовим комісаром – батальйонний комісар Н.Я.Шкляр, артилеристом – колишній дивізійний артилерист моніторів ст. л-т А.Савельєв.

Того ж дня „загін Шика” прибув з Миколаєва до Херсона, де поповнив припаси для подальшого руху вгору по Дніпру. „Проходячи порт, – пише А.Г.Кузнєцов, – той, хто знаходився в цей момент на верхній палубі і на ходовому містку, добре бачив по лівому борту конічну вершину пшеничної гори, що підносилася над Дніпром, – як в річку з елеватора висипали пшеницю. З величезного брезентового рукава, що висить над Дніпром, суцільним потоком сипалася чудова українська золота пшениця. Дивлячись на цю картину, кожного з нас мимовільно охоплювало неприємне відчуття душевної печалі. Сам факт знищення запасів зерна, перш за все, говорив про те, що в Херсоні немає необхідних плавзасобів – ані транспорту, ані буксирів з баржами, щоб можна було б зерно вивезти морем. А найстрашніша печаль полягала в тому, що міські власті, не сподіваючись відстояти місто, були вимушені вживати необхідні крайні заходи, пов'язані з можливою здачею Херсона. І через якихось четверо діб, після триденних кровопролитних важких боїв, 18 серпня 1941 року Херсон був захоплений ворогом, про що ми узнали набагато пізніше. Того дня, проходячи порт, з нас ніхто і думати не міг, яку долю підготує здача Херсона для всього нашого корабельного загону, що поспішав в район Берислав-Каховка, щоб виконати наказ командування” [1].

Вранці 15 серпня „загін Шика” прибув до Берислава, і бронекатери одразу приступили до перевезення військової техніки на лівий берег. „Монітор, „Мартинов”, – продовжує А.Г.Кузнєцов, – вставши біля лівого берега під високими, навислими деревами, зайняв вогняну позицію і добре замаскувався. Я ж разом з корабельним постом коректування, в який входили: далекомірник Олександр Резник, радист Негин, к/в сигнальників, телефоніст Костянтин Грачев, льоховий Опанас Крицький з ручним кулеметом і два стрільці охорони з катушками телефонного дроту на катері переправилися на правий берег, де на околиці Берислава ми розташувалися на горіщі одного з будинків. З командним пунктом (КП) стрілецького полку, якому було наказано стояти до кінця і, утримуючи Правобережний плацдарм, прикрити з'єднання і частини 9-ї армії, що відходять на лівий берег Дніпра, ми встановили прямий телефонний

зв'язок, а з кораблем – по радіо по спеціальній артилерійській таблиці сигналів...

Вночі 16 серпня, до нас на монітор „Мартинов” з Херсона на глісері, старшиною якого був ст. 1 ст. Микола Іванов, прибув заст. наркома ВМФ віце-адмірал Левченко Гордій Іванович разом з нашим командуючим контр-адміралом Миколою Осиповичем Абрамовим. У другій половині дня, повернувшись з штабу 9-й армії, що знаходився в Бериславі, узявши один бронекатер із загону капітан-лейтенанта Л.З. Шика, вони пішли вгору по Дніпру до Нікополя, для встановлення зв'язку з командуванням 18-ї армії, яка разом з 9-ю складала лівий фланг Південного фронту, командуючим якого у той час був генерал армії І.В. Тюленев.

А рано вранці 18 серпня, коли в Херсоні німці увірвалися в місто і зав'язалися вуличні бої, до Каховки з Херсону прибув буксир ПП-23, який доставив баржу з бензином для бронекатерів і продовольство для всього корабельного загону капітан-лейтенанта Л.З. Шика. Старшим на буксирі був воєнком дивізіону бронекатерів Григорій Федорович Войтенко, командиром – молодший лейтенант Михайло Пономарьов. Поставивши баржу з бензином до лівого берега під високі навислі дерева, ПП-23 негайно приступив до перевезення військ, техніки і цивільного населення, що знаходилося в тяжкому стані внаслідок евакуації, з правого на лівий берег Дніпра. А після заправки бронекатерів бензином, буксир, узявши баржу, знов продовжив перевезення, приймаючи тепер і на баржу людей, військову техніку і худобу.

19 серпня 1941 року на монітор „Мартинов” поступила радіограма за підписом командуючого флотилії для батальйонного комісара Р.Ф. Войтенко: “ПП-23 з баржою негайно прибути в Цюрупінськ для забезпечення кораблів паливом”. Текст радіограми був доставлений на буксир, останній з сутінками, припинивши перевезення військ і узявши на короткий буксир баржу з бензином, пішов вниз по річці. Слідуючи повним ходом уздовж лівого берега, він вдало проскочив Правобережну укріплену ділянку противника і звернув до Конки, яка вела до пункту призначення. Противник відкрив арткулеметний вогонь лише тоді, коли сам буксир всім корпусом був у Конці, а відома їм баржа втягувалася у поворот... Зі світанком капітан ПП-23 молодший лейтенант Михайло Пономарьов привів баржу з бензином в Цюрупінськ. Екіпажу буксира і баржі командуючим була оголошена подяка.

З кожним днем зусилля ворога в районі Бериславу зростали. Але наш стрілецький полк стояв на смерть, прикриваючи головні сили, що відходять, 9-й армії. В обороні його підтримувала сухопутна артилерія частин, що зайняли оборону на лівому березі в районі Каховки і монітор „Мартинов”, який своїми 4-х дюймовими зняряддями шрапнеллю і фугасними снарядами знищував живу силу ворога, а бронейними – танки і самохідні артилерійські установки.

Наприкінці серпня в ході п'ятиденних запеклих боїв, коли супротивник ввів майже до чотирьох дивізій піхоти, посилених танками, САУ і авіацією, наші війська, що обороняли Правобережний плацдарм, були вимушені залишити Берислав і в ніч 29-30 або 30-31 переправилися на лівий берег. В ту ніч наші бронекатери старшого лейтенанта М.А. Шатаєва зі складу корабельного загону капітан-лейтенанта Л.З. Шика надали велику допомогу військам своєю безперервною досить швидкою переправою їх. Монітор „Мартинов” в черговий раз змінив вогневу позицію, вставши в п'яти кілометрах вище. А коли з ранку 31 серпня противник почав форсувати річку, монітор відкрив вогонь по ворожій переправі, по якій суцільним потоком йшли танки, піхота і артилерія. Ворог з ходу увірвався до Каховку, але був вибитий. Після триденних боїв, 2-го вересня 1941 року Каховка була захоплена противником. А в ніч з 31 на 1 вересня „Мартинов” пішов вгору, в район Нікополя, в розпорядження командування 18-ої армії, і незабаром до нього приєдналися бронекатери” [1].

Бронекатер типу „Д” і монітор „Ударний”

Після захоплення німцями Херсону на допомогу „загону Шика” були відряджені бронекатери № 301 (202), 304 (203), 401 и 402. Прорватися вдалося лише катерам № 401 та 402, інші були підбиті та затонули. Але й ті два бронекатери, що пройшли Херсон, не об'єдналися з „Мартиновим”. Зустрівшись з ворогом біля Каховки, вони були вимушені повернутися до Очакова, що їм і вдалося. Тут, у лимані знаходилися монітори „Ударний” і „Железняков” з двома загонами бронекатерів.

20 вересня в Єгорлицький затоці німецька авіація потопила монітор „Ударний”. Корабель пішов під воду з піднятим прапором, командир, комісар і більшість команди загинули. Саме з цього монітору і розпочався підводний пошук.

„...Влітку 1963 року, – пише в своїх мемуарах фронтовик Я.К. Жуков, – „Робочою газетою”, Центральною Радою ДСТ „Авангард” і Федерацією підводного спорту УРСР була створена перша Українська підводна експедиція з пошуку загиблих кораблів. Її очолив майстер спорту Ігор Заседа. Працюючи у Єгорлицькій затоці, експедиція виявила монітор „Ударний”. Ігор Заседа та аквалангіст Костянтин Левицький проникли всередину корабля, побували у кают-компанії та у каютах. Вони знайшли корабельний сейф, підняли його, виявили книги, документи, які ще можна було читати. У одній з кают був знайдений щоденник червонофлотця Івана Пилиповича Дрожжина, який прийшов на монітор у травні 1941 року з 2-ї бригади підводного плавання Червонопрапорного Балтійського флоту. Потім разом з аквалангістами занурювався на „Ударний” син командира – інженер-будівельник Віктор Прохоров. Після першої підводної експедиції за ініціативою газети „Водний транспорт” почався пошук живих моряків з монітора „Ударний”. На поклик газети „Де ви, друзі-однополчани?” відгукнулися радист Олександр Березовський, моторист Микола Бабяк. (Обидва мешкають у Черкасах)” [2, 132-133].

Аквалангістами було виявлено, що монітор „Ударний” покоїться у точці N 46°25' та E 31°53' на глибині 4 м, підіймаючись над ґрунтом на 3,5 м. Монітор занурився у мул по ватерлінію. Гарматні башти головного калібру зруйновані, стовбур однієї з гармат вибухом вирваний з башти і лежить на ґрунті уздовж борту. Спарена 45-мм зенітна установка зірвана з фундамента і лежить на палубі. Згодом ця башта була піднята і встановлена перед Музеєм суднобудування і флоту у Миколаєві. У 1983 році з монітора підняли також 130-мм гармату головного калібру. Раніше підняті кормовий герб, зірки і зенітна кулеметна установка, матроські щоденники, листи, фотографії були передані в Одеський історико-краєзнавчий музей.

У 1971 році на березі Єгорлицького затоки аквалангісти Одеського медичного інституту імені Н.І. Пирогова встановили пам'ятник героям-морським. На відкриття меморіалу приїхали ветерани Дунайської флотилії, родичі загиблих. Тричі прогрімали залпи артилерійського салюту, полягли на воду вінки з живих квітів, приспущений військово-морський прапор. Хвилина мовчання...

Всі ці події, звичайно, не могли не привернути уваги до долі й інших моніторів і катерів Дунайської та Дніпровської флотилій. Певною мірою цьому сприяла художня кінострічка „Де 042?”, що була знята у 1969 році. Сюжет картини побудований на драматичній ситуації початку війни: дніпровський бронекатер залишається відрізаним від основних сил флотилії і вимушений самотійно продовжувати боротьбу. Одну з ролей зіграв молодий актор Олександр Збруєв.

Було відомо, що 25 вересня 1941 року монітор „Железняков”, бронекатера №105, 202, 204, 205, 302, 303, 401 и 402, а також п'ять катерних тральщиків пішли до Севастополя, у жовтні вони були вже у Керчі. У листопаді 1941 року Дунайську флотилію розформували, а „Железнякова” та цілі бронекатери передали до Азовської військової флотилії.

Монітор „Железняков” пройшов славний бойовий шлях від Кубані до Дунаю і був виключений зі складу флоту лише у 1967 році. Корпус його досить довго знаходився просто небо у київській затоці, поки робітники „Ленінської кузні” не відремонтували його у вільний від роботи час та не поставили на п'єдестал, зробивши пам'ятник та головний експонат заводського музею.

Але що сталося з „Мартиновим”?

В той час, коли фашисти переправилися через Дніпро на півдні біля Каховки, а на півночі – біля Запоріжжя, монітор базувався на Нікополь. „Загін Шика” увійшов до оперативного підпорядкування командарма 18 армії та протягом місяця успішно взаємодіяв з сухопутними частинами.

„Військам 9-ї і 18-ї армій, – пише А.В.Ісаєв у своєму історичному дослідженні „Від Дубно до Ростова”, – допомагала Дунайська військова

флотилія у складі моніторів „Ударний” і „Мартинів”, канонерських човнів „Дніпро” і „Буг” 1-го загону бронекатерів (8 одиниць), мінного загороджувача „Колгоспник” і близько 1,5 батальйону морської піхоти. Користуючись рукавами і притоками Дніпра, бронекатери підходили впритул до німецьких переправ у Каховки і обстрілювали їх. Монітор „Мартинів” і частка бронекатерів знаходилися в Нікополі, допомагаючи 18-й армії. Канонерські човни оперували в Дніпровсько-Бузькому лимані” [3, с.606].

Стабілізувати фронт і встановити надійну оборону по Дніпру Червоною Армією не вдалося. Після блискавичного контрнаступу під Мелітополем, ефективність якого була більше оцінена німецькими істориками, ніж радянськими, частини радянських 9 та 18 армій відійшли від Дніпра. „Загін Шика” був відрізаний як від інших кораблів флотилії, так і від сухопутних військ. З огляду на неможливість прориву до Чорного моря, був наданий наказ підірвати кораблі, а екіпажам зійти на беріг. Монітор витратив боєзапас по ворогу. Командир наказав підняти сигнал „Гину, але не здаюся”, після чого машина корабля була підірвана. Сталося це 18 вересня 1941 року о 4 год. 18 хв. на річці Конка, на 4 км вище селища Благовіщенка (нині – Кам'янсько-Дніпровського району Запорізької області). Разом з „Мартинівим” були знищені також бронекатери № 101, 102, 103 та 104. 6 жовтня 1941 року „Мартинів” був виведений зі складу ВМФ СРСР.

Здавалося, на цьому можна було поставити крапку. Проте наприкінці 90-х років минулого століття з'явилися публікації ветеранів розвідки Дніпровської флотилії, в яких вказується, що залишки загиблого монітору і бронекатерів тривалий час знаходилися на тому самому місці, де їх підірвали. Спочатку німці, а потім – і наші військові неодноразово оглядали їх, але корпуси були визнані непридатними для подальшого використання. З суден було знято все, що мало хоча б малу цінність. Після будівництва Каховської гідроелектростанції рівень води у Дніпрі значно підвищився, затопивши плавні. Річка Конка відтепер впадала у Каховське водосховище, отже корпуси кинутих бойових кораблів опинилися на дні, ймовірно, на великій глибині.

Перевірити цю версію та знайти те, що залишилося від монітора „Мартинів”, мала на меті гідроархеологічна розвідка Національного заповідника „Хортиця” на чолі з завідувачем відділу археології Д.Р.Кобалією...

Ми виїхали у Благовіщенку 18 липня 2009 року. Протягом кількох днів за допомогою гідролокатора бокового огляду було обстежено дно Каховського водосховища загальною площею 15 кв. км. Певні надії ми поклали на дві ділянки дна – неподалік від водокачки і біля Благовіщенського мису.

Окрім однієї напівзруйнованої баржі, що знаходиться у точці з координатами N 47027.005' E 034052.236', жодних слідів загиблих суден виявлено не було.

Оскільки інформація про місця затоплення бронекатерів та монітору була суперечливою, нами були опитані місцеві мешканці. Ми звернулися до свідків подій 1941 року у Благовіщинці та селі Іванівському.

Анатолій Гнадій з хутора „Шлях Ілліча” повідомив, зокрема, наступне. Коли фронт наблизилася до Дніпра, у Благовіщенці знаходилося декілька барж із зерном і одна – з ліхтарями (?). Перед їх затопленням місцевому населенню було дозволено до 19-00 вибирати з них зерно для власного користування – хто скільки донесе. Після цього всі баржі були затоплені в Конці в районі пристані.

Одна з барж була затоплена на мису Благовіщенки. Крім того, все зерно, що залишилося в елеваторі, було скинуто у Конку. Його було так багато, що по ньому можна було перейти на інший берег річки.

Біля мису поперек русла був затоплений двопалубний пасажирський пароплав „В.І. Ленін”. (Цікаво, що судно саме з такою назвою згадує Я.К.Жуков, але він стверджує, що цей пароплав був потоплений у Херсоні. „В порту, – пише він, – стояли під завантаженням пароплави і баржі. На них були жінки, діти, поранені. Німецькі танки розстріляли судна, що стоять біля пристані. Був потоплений теплохід „Ленін”, на якому скопилось особливо багато пасажирів, у тому числі і поранених. Серед поранених знаходився старший інструктор політвідділу флотилії старший політрук Валентин Іванович Федоров. Коли теплохід затонув, він уплав дістався до лівого берега і через плавні прийшов в Цюрупінськ” [2, с.107]. Розплутати протиріччя в обох свідченнях можливо, якщо припустити, що йдеться про різні пароплави з дуже поширеною в радянські часи назвою, або, як варіант, що обстріляний під Херсоном пароплав вдалося врятувати та відбуксирувати вверх за течією Дніпра).

У вересні, продовжує А.Гнадій, до хутора „Шлях Ілліча” підішли чотири бронекатери і крупне військове судно – „крейсер”, як його називало місцеве населення. Всі суда були затоплені, причому монітор на 1-2 км вище за течією Конки, а катери – напроти селища. Просунути монітор далі не вдалося, оскільки річище обміліло. Зараз глибина на цій ділянці складає 8 метрів, в той час, як на мису досягає 13 м.

Після підриву кораблі не занурилися остаточно, а знаходилися в напівзатопленому стані. Зокрема, палуба „Мартинова” знаходилася на глибині близько метра. З води стирчали надбудови, труби з червоними смугами, повітрезабірники і навіть гармати. Німці дійсно не піднімали ці кораблі, хоча і обстежували їх з баркаса. Проте їм вдалося підняти двопалубний „В.І.Ленін”. Через тиждень корабель відбуксирували у бік Запоріжжя. Під час проходження мимо мису пароплав атакував радянський бомбардувальник. Він скинув чотири бомби, але без результату.

Після відходу німців в 1943 році, місцеві дітлахи „обстежували” кораблі і витягувала звідти зброю, спорядження і ринду для місцевої школи. Чомусь

запам'яталися матроські бушлати, в яких ходило пів-селища. Весь цей час судна стояли незаймані. Лише у 1945 році в село прибула бригада фахівців по підйому. Вони підняли майже всі суда, деякі з них трималися на плаву і могли йти власним ходом. Інші порізали на брукт. Збирали також залізний лом по берегам. Деталі підйому суден добре пам'ятав один з учасників, ленінградський водолаз, який одружився і оселився у Благовіщенке. На жаль, він помер півтора роки тому.

В районі Благовіщенського причалу і зараз лежать на дні дві баржі, але за іншими даними вони затонули у 1971 році. Виявлена нами на мису баржа також була розрізана і частково піднята. Під водою залишився лише фрагмент корми. І все-таки є там одне місце, де у рибаків постійно йдуть зацепи. Вони упевнені, що там лежить корабель. Але це – завдання для подальших пошуків.

Література:

1. Ф.Р-4009, оп. 2, спр. 114, арк. 56-64.
2. Жуков Я. К. С Родиной в сердце / Я. К. Жуков. – М. : Воениздат, 1980. – 160 с.
3. Исаев А. В. От Дубно до Ростова / А. В. Исаев. – М. : ООО «Издательство АСТ»: Издательство «Транзиткнига», 2004. – 710 с.

Кудымов А.В. По следам погибшей флотилии.

Статья рассказывает о поиске следов монитора „Мартинов“, который входил в состав Дунайской речной флотилии и в 1941 году погиб на Днепре у села Благовещенка. Анализируются свидетельства местных жителей, результаты сканирования дна Каховского моря.

Ключевые слова: монитор „Мартинов“, Днепр, Конка, Благовещенка.

Kudimov A.V. Following the steps of the lost flotilla.

The article tells about the search of traces of monitor „Martinov” which was included into the Danube river flotilla and in 1941 was lost on the Dnepr near the Blagoveshenka village. The evidence of local habitants and the results of Kahovka sea bottom scanning are analyzed.

Keywords: monitor „Martinov”, Dnepr, Konka, Blagoveshenka.